

HET WARE OF HET MOGELIJKE?

In veel organisaties wordt gestreden. Gestreden over wat nu echt 'waar' is en wie de 'waarheid' in pacht heeft. Een voorbeeld. Een bestuurder van een woningcorporatie begrijpt niet waarom zijn medewerkers niet zorgvuldig met maatschappelijk geld omspringen: 'Het is belastinggeld!' En dat is natuurlijk 'waar'. En tegelijkertijd begrijpen de meeste medewerkers niet waar de bestuurder zich zo druk over maakt: 'Onze huurprijzen zijn dit jaar niet gestegen en onze huurders geven ons een 7 als waardering voor onze dienstverlening. En ja, dat kost geld. Maar dat geld hebben we toch ook gekregen om onze maatschappelijke opgave waar te maken?!' En dat is natuurlijk ook 'waar'.

'Het ware' is altijd gekoppeld aan tijd, plaats en personen en bestaat dus niet in absolute zin. De filosoof Foucault vertelde het ons al in de jaren zeventig van de vorige eeuw. Als je een plek wilt hebben in de gemeenschap waar je onderdeel van uitmaakt, dan zul je je moeten houden aan de orde van spreken van die gemeenschap. Die orde van spreken bepaalt in dat tijdsgewricht, in die context, in die gemeenschap wat als 'waar' geldt en wie 'het ware' spreekt.

De orde van spreken in de gemeenschap van deze woningcorporatie wordt bepaald door een historie, waarin de medewerkers samen met de mensen in de wijk als een familie met elkaar samenleven. Ze zorgen voor elkaar, ze roddelen over elkaar, ze nemen elkaar zoals ze zijn, ze ruziën met elkaar. De bestuurder die niet eerder heeft gewerkt in non-profit- of overheidsorganisaties en de woningcorporatie ziet als een professioneel bedrijf dat prestaties moet leveren, past met zijn taal en waarheden niet in de orde van spreken van deze gemeenschap, met als gevolg systematische

uitsluiting. Omdat hij de bestuurder is moeten de medewerkers hem gedogen, en dat is ook het enige wat zij doen.

Als veranderkundige onderzoek ik niet wie er gelijk heeft, wie 'de waarheid' spreekt, maar welke verschillende waarheden er naast elkaar bestaan en kunnen bestaan. Ik ga op zoek naar 'het mogelijke' en niet naar 'het ware'. Als ik immers zou geloven in 'het ware', dan zou ik de mogelijkheid over het hoofd zien dat de bestuurder in deze gemeenschap geen deuk in een pakje boter geslagen krijgt. Al wordt hij in elke rechtszaal gezien als de eindverantwoordelijke van deze woningcorporatie. De ware eindverantwoordelijke.

In de gesprekken die ik met de bestuurder voer, merk ik dat hij de mogelijkheid uitsluit dat hij niets te zeggen heeft in deze gemeenschap en mensen naar anderen in de familie luisteren. Ik stel hem voor samen op zoek te gaan naar degenen die volgens deze gemeenschap 'de waarheid' spreken en de orde van spreken van deze gemeenschap te onderzoeken: Wat hoor je hier als 'waar' te beschouwen? Wat gebeurt er als je je niet aan die orde van spreken houdt? Hoe wordt hij, de bestuurder, dagelijks ongemerkt op de vingers getikt? En tot slot, hoe zou hij in deze gemeenschap kunnen integreren en beetje bij beetje ook nieuwe waarheden naast de bestaande kunnen introduceren?

Shirine Moerkerken werkt als veranderkundige bij *StrangelStrategy and Change* en helpt organisaties bij de wijze waarop zij antwoorden geven op maatschappelijke vraagstukken. Zij leidt daarnaast collega-adviseurs op, waaronder bij Sioo. Tevens geeft zij een 15-daagse leergang *Interveniëren*. Zij schreef over haar vak in haar boek *Hoe ik verander*.

